

POSTANOWIENIE

12 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 12 lipca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku A. L.

z udziałem I. T. i M. L.

o podział majątku i dział spadku,

na skutek skargi kasacyjnej A. L.

od postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z 4 listopada 2022 r., II Ca 3246/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestnika M.L. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia wnioskodawcy niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawcy A. L. od postanowienia Sąd Okręgowego we Wrocławiu z dnia 4 listopada 2022 r., sygn. akt II Ca 3246/21 - w której zarzucił naruszenie art. 684 k.p.c. na skutek niepodjęcia przez sąd z urzędu czynności mających na celu ustalenie składu i wartości spadku, po spadkodawcach - Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej nie może ograniczać się do ich ogólnikowego powołania czy przytoczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52). Sąd Najwyższy nie ma obowiązku zastępowania skarżącego i poszukiwania argumentów przemawiających za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 r., I UZ 47/06, OSNP 2008, nr 7-8, poz. 118). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi jej element samodzielny -

wyodrębniony w oddzielnej jednostce normatywnej i nie może być utożsamiany z innymi wymogami formalnymi skargi kasacyjnej, w tym jej podstawami i ich uzasadnieniem (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, nie publ. z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, nie publ., z dnia 8 stycznia 2019 r., IV CSK 243/18, nie publ.).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Zdaniem skarżącego oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z faktu, że Sąd Okręgowy wbrew obowiązkowi działania z urzędu w zakresie wskazanym w art. 684 k.p.c., nie podjął takich działań.

Należy się zgodzić z wnioskodawcą, że co do zasady Sądy *meritii* ustalając skład majątku wspólnego spadkodawców i skład spadków nieprawidłowo określiły ich wartość z dnia zakupu nieruchomości przez spadkodawców (1951 r.). Niemniej

jednak uchybienie to nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia. Otóż wnioskodawca i uczestniczka (wnioskiem z 2018 r. o dział spadku i zniesienie współwłasności) domagali się ustalenia składu majątku po zmarłych rodzicach w postaci opisanej szczegółowo nieruchomości i zasądzenia od uczestnika M. L. na ich rzecz kwot po 412 648,65 zł, z tytułu rozliczenia - stosownie do przysługujących im udziałów spadkowych - uzyskanych przez uczestnika należności ze sprzedaży przedmiotowej nieruchomości (wnioskodawca i uczestniczka wskazali, że uczestnik otrzymując od nich jako spadkobierców pełnomocnictwa dokonał w 1990 r. sprzedaży masy spadkowej i nie rozliczył się z nimi z uzyskanej ceny). Sądy obu instancji przyjęły, że nie zachodziła podstawa do przeprowadzenia rozliczeń, gdyż te nastąpiły już pomiędzy wnioskodawcą a uczestnikami jako spadkobiercami w latach 90-tych ub. wieku i z tej przyczyny oddaliły wniosek w zakresie żądania zasądzenia od uczestnika na rzecz wnioskodawcy i uczestniczki kwot po 412 648,65 zł. W takiej sytuacji zbędne było ustalanie składu spadków, skoro nieruchomość spadkowa została już zbyta osobom trzecim, zaś wnioskodawca i uczestniczka nie podważali skuteczności tego zbycia (zresztą nie zakwestionowali tych czynności prawnych w stosunku do nabywców), zaś wobec przyjęcia, że nastąpiło już rozliczenie ceny uzyskanej z tego zbycia zbędne też było ustalanie wartości spadków i zniesienia współwłasności. W tym zakresie (skład spadków i ich wartość) rozstrzygnięcia Sądów obu instancji stanowią rodzaj superfluum orzeczniczego.

W odniesieniu do przyjętej przez Sąd obu instancji podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, że w latach 90-tych ub. wieku pomiędzy uczestnikiem a wnioskodawcą i uczestniczką nastąpiło rozliczenie ceny uzyskanej ze sprzedaży majątku spadkowego, skarżący nie przedstawił zarzutów, zaś w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy jest związany podstawami kasacyjnymi (art. 398¹³ § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) i poza nieważnością postępowania przed sądem odwoławczym nie bierze pod uwagę z urzędu naruszeń prawa procesowego i prawa materialnego. Dlatego też brak było podstaw do podzielenia tezy skarżącego, iż zaskarżone orzeczenie jest oczywiście nieprawidłowe w przedstawionym wyżej znaczeniu przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 19 ust. 1 oraz art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 6 pkt 3 w zw. z § 2 pkt 7 §10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1964).

[SOP]

[ał]